

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Прев 154/2016
28.12.2016. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Гордане Ајншпилер-Поповић и Браниславе Апостоловић, чланова већа, у привредном спору по тужби тужиоца – противтуженог „АА“ Друштво са ограниченом одговорношћу за производњу и трговину из ..., кога заступа пуномоћник Чедомир Голубовић, адвокат из ..., против туженог –противтужиоца „ББ“ Предузеће за производњу, промет и услуге из ..., кога заступа пуномоћник Петар Настић, адвокат из ..., ради дуга вредност предмета спора по тужби 20.080.480,46 динара, а по противтужби 1.490.423,55 динара, одлучујући о ревизији туженог-противтужиоца, изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда Пж бр.5254/15 од 10.03.2016. године, у седници већа одржаној дана 28.12.2016. године, донео је

ПРЕСУДУ

УСВАЈА СЕ ревизија туженог-противтужиоца Предузећа за производњу, промет и услуге „ББ“ из ..., па се преиначује пресуда Привредног апелационог суда Пж бр.5254/15 од 10.03.2016. године, тако што се одбија жалба тужиоца-противтуженог као неоснована и потврђује првостепена пресуда, Привредног суда у Београду П. бр. 2122/15 од 28.05.2015. године.

Образложење

Пресудом Привредног суда у Београду П бр.2122/15 од 28.05.2015. године, у ставу првом изреке укинута је решење о извршењу на основу веродостојне исправе тога суда Ив 793/13 од 28.01.2013. године у целости. Ставом другим одбијен је тужбени захтев тужиоца противтуженог којим је тражио да се обавезе тужени-противтужилац да му на име главног дуга исплати износ од 20.080.480,46 динара са законском затезном каматом почев од 10.01.2013. године па до коначне исплате. Ставом трећим изреке усвојен је противтужбени захтев туженог-противтужиоца и обавезан тужилац противтужени да му исплати износ од 1.490.423,55 динара са законском затезном каматом и то на износ од 727.602,40 динара почев од 08.05.2012. па до исплате на износ од 762.821,15 динара почев од 05.06.2012. године па до исплате. Ставом четвртим обавезан је тужилац противтужени да на име трошкова парничног поступка туженом-противтужиоцу плати износ од 909.539,00 динара.

Привредни апелациони суд у Београду пресудом Пж бр.5254/15 од 10.03.2016. године, у ставу I изреке преиначује пресуду Привредног суда у Београду П бр.2122/15 од 28.05.2015. године, тако што остаје на снази решење о извршењу на основу веродостојне исправе привредног суда у Београду Ив 793/13 од 28.01.2013. године, у делу у којем је обавезан тужени да тужиоцу плати дуг у износу од 20.080.480,46 динара са законском затезном каматом од 10.01.2013. године па до исплате и за трошкове извршења у износу од 387.502,00 динара. Одбија као неоснован противтужбени захтев туженог-противтужиоца којим је тражио да се обавезе тужилац-противтужени на исплату износа од 1.490.423,55 динара са законском затезном каматом и то на износ од 727.602,40 динара почев од 08.05.2012. па до исплате и на износ од 762.821,15 динара почев од 05.06.2012. године па до исплате. Обавезан је тужени-противтужилац да тужиоцу-противтуженом на име трошкова поступка плати износ од 1.022.752,00 динара. Ставом другим обавезан је тужени-противтужилац да тужиоцу-противтуженом на име трошкова другостепеног поступка плати износ од 78.000,00 динара.

Против другостепене пресуде, тужени-противтужилац изјављује благовремену и дозвољену ревизију. Ревизију изјављује због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Ревизијски суд је испитао ревизијом побијану другостепену пресуду на начин прописан чланом 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11 ... 55/14) и одлучио као у изреци ревизијске пресуде из следећих разлога:

Ревизија туженог-противтужиоца је основана.

Нижестепене пресуде нису захваћене битном повредом из члана 374. став 2. тачка 2. овог закона на коју се у ревизијском поступку пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, парничне странке су дана 05.04.2012. године закључиле уговор о дугорочној пословно-техничкој сарадњи. Наведеним уговором тужилац-противтужени се обавезао да ће туженом-противтужиоцу уступити опрему – машине ближе наведене у члану 4. уговора, а Анексом 1 уговора, уговорена је цена предметне опреме и машина у износу од 21.072.742,08 динара или 160.000 евра по курсу на дан 05.04.2012. године. Продавац је дао изјаву да гарантује купцу да је опрема у исправном и функционалном стању и за исту је дао гаранцију за период до 31.12.2012. године. Записником о примопредаји од 25.04.2012. године потписаним од стране парничних странака констатовано је да је тужени-противтужилац преузео предметне машине и опрему у виђеном стању у погону Предузећа „ГГ“ у ... без примедби, а у складу са уговором од 05.04.2012. године. Предметна опрема и машине су се све време налазиле код Привредног друштва „ГГ“ из ... где се и даље налазе. Тужилац-противтужени је испоставио предрачун број 2012-18 од 05.04.2012. године на износ од 21.072.742,08 динара. Тужени-противтужилац је дописом од 25.04.2012. године обавестио тужиоца-противтуженог о динамици

плаћања. Дана 08.05.2012. године тужени-противтужилац је уплатио прву рату у износу од 727.802,40 динара, а дана 05.06.2012. године другу рату у износу од 762.812,15 динара. Тужилац-противтужени је након истека договореног рока за плаћање по предрачуну од 05.04.2012. године испоставио 03.01.2013. године коначан рачун са укупним износом преосталог дуга од 20.080.480,46 динара. Тужени-противтужилац је дописом од 05.11.2012. године обавестио тужиоца-противтуженог да раскида уговор о дугорочној пословној сарадњи од 05.04.2012. године. Као разлог за раскид уговора, наведена је чињеница да тужилац-противтужени за све време које је претходило раскиду уговора није закључио ни један уговор о продаји готових производа а да је прави договор међу странкама био да ће то бити бар три-четири камиона месечно док је тужени-противтужилац предузео све што је било потребно да се производња започне. Тужилац тужбеним захтевом тражи исплату цене за испоручене машине у износу од 20.080.480,46 динара, а противтужбом тужени-противтужилац тражи од тужиоца-противтуженог повраћај средстава у износу од 1.490.423,55 динара.

Првостепени суд одбија тужбени, а усваја противтужбени захтев са образложењем да је тужилац-противтужени само делимично извршио своју обавезу из уговора о пословно техничкој сарадњи тако што је туженом-противтужиоцу ставио на располагање предметне машине, а није извршио уговорну обавезу у делу која се односи на обавезу заједничке сарадње у области пласмана робе на тржиште нити је доказао да је спреман да ту обавезу изврши. Према израженом правном ставу првостепеног суда уговор је раскинут изјавом воље туженог-противтужиоца путем дописа од 05.11.2012. године, због чега тужилац-противтужени нема основа да потражује преостали износ цене за предметне машине и опрему, већ супротно тужени-противтужилац има основа да потражује део цене који је плаћен за испоручену опрему и машине.

Другостепени суд у одлуци о жалби тужиоца-противтуженог изражава другачији правни став. Правни став по коме су странке закључиле уговор о дугорочно пословно-техничкој сарадњи који је по својој правној природи неименован уговор, што значи да су уговорне стране слободне да уреде своје односе. Циљеви уговора су унапређење пословања, увећање продуктивности рада, проширење обима пословања у оквиру регистрованих делатности странака, заједничко ангажовање у области увоза и пласмана папира и картона и производња здравствено исправне амбалаже. Предметни уговор представља један правни оквир у циљу будућег пословања које ће се накнадно закљученим анексима јасније дефинисати односно биће јасније одређене обавезе парничних странака. Једино што је уговором начелно одређено је накнада која ће се фактурисати туженом –противтужиоцу на име накнаде за анимирање тржишта и уговарања послова у износу од 20% од основне разлике у цени. Потписивањем анекса уговора, тужени је конкретизовао одредбу члана 4. уговора и себе дефинисао као купца, а тужилац је у својству продавца преузео одговорност за недостатке на ствари и гарантовао њихову исправност у дефинисаном року. Наведена обавеза није условљена извршавањем других обавеза тужиоца-противтуженог. Другостепени суд следом тих разлога преиначује првостепену пресуду тако што усваја тужбени а одбија противтужбени захтев.

Ревизијски суд не прихвата изражени правни став другостепеног суда и супротно том ставу сматра да нису постојали услови за преиначење првостепене пресуде и за усвајање тужбеног захтева за исплату купопродајне цене и одбијање противтужбеног захтева туженог-противтужиоца за повраћај уплаћеног износа.

Одредбом члана 124. Закона о облигационим односима прописано је да у двостраним уговорима када једна страна не испуни своју обавезу друга страна може ако није што друго одређено захтевати испуњење обавеза или под условима предвиђеним у идућим члановима раскинути уговор простом изјавом, ако раскид уговора не наступи по самом закону, у сваком случају има право на накнаду штете.

У члану 99. истог закона прописано је да одредбе уговора примењују се онако како гласе. При тумачењу спорних одредаба не треба се држати дословног значаја употребљених израза већ треба истраживати заједничку намеру уговорача и одредбу тако разумети како то одговара начелима облигационог права утврђеним овим законом.

Уговор који су парничне странке закључиле дана 05.04.2012. године представља неименовани уговор, двострано теретни и мешовити, где су странке у члану 1, констатовале да потписују овај уговор са циљем унапређења пословања, повећања продуктивности рада и проширења обима послова из њихових регистрованих делатности. Чланом 2. странке су се сагласиле да ће заједничко ангажовање сауговорача бити у облику увоза и пласмана папира и картона, као и екструдирање полиетиленом папира и картона и производња здравствено исправне амбалаже. Чланом 3. уговора странке су се договориле да ће сауговорачи поменуте послове обављати како на домаћем тако и на иностраном тржишту са циљем да се сваки од сауговорача специјализује за поједине врсте послова. У члану 8. уговорено је да ће сви заједнички послови бити регулисани анексима и да ће анексима јасно бити дефинисане обавезе око организације пословања, услови продаје и учешће сауговорача у заједничком доходу.

Имајући у виду наведене уговорне одредбе правилан је закључак првостепеног суда да се ради о неименованом двострано теретном уговору мешовитог карактера који у једном делу према природи уговором дефинисаних права и обавеза представља уговор о купопродаји предметне опреме и машина а у другом делу према дефинисаној обавези уговорних страна има битне елементе именованих уговора из Закона о облигационим односима као што је уговор о посредовању и уговор о делу ради реализације заједничког циља који је дефинисан у члану 1. уговора. Заједничка воља уговорних страна је била да се закључењем уговора оствари заједнички циљ, а то је унапређење пословно-техничке сарадње, повећање продуктивности и проширење обима послова. Странке су у члану 2. и 3. дефинисале шта подразумевају под заједничком сарадњом а то је предузимање послова и других правних радњи у области увоза и пласмана папира и картона као и екструдирање полиетиленом папира и картона и производња здравствено исправне амбалаже, с тим да ће се ови послови обављати и на домаћем и на иностраном тржишту.

Из утврђених чињеница у току првостепеног поступка произилази да је обавеза тужиоца-противтуженог била да предузима послове који се односе на пласман производа, у прилог чему говори и навод тужиоца-противтуженог да је спреман да изврши уговорну обавезу у делу који се односи на пласман робе на тржиште чим тужени-противтужилац плати цену за предметне машине. Из доказа изведених у току првостепеног поступка, произилази да тужилац није извршавао своје обавезе које су се односиле на пласман робе и да у том смислу није туженом-противтужиоцу понудио закључење анекса којим би се регулисали међусобни односи. Обавеза туженог-противтужиоца је била да се ангажује на производњи амбалаже и екструдирању папира и картона што је он и учинио. Производња на предметним машинама није била рентабилна, јер тужилац-противтужени није обезбедио пласман робе. Стога је тужени-противтужилац дописом од 05.11.2012. године обавестио тужиоца-противтуженог да тражи једнострано раскид уговора, а дописом од 23.11.2012. године потврдио је да остаје при одлуци да раскине уговор.

Имајући у виду наведено не може се прихватити правни резон другостепеног суда да се у конкретном случају ради о уговору о купопродаји, на шта основано указује и ревидент.

Из резултата целокупног поступка произилази да се ради о мешовитом уговору, неименованом, којим су парничне странке преузеле одређене обавезе. Како циљ због кога је предметни уговор закључен није остварен, јер није дошло до унапређења пословања, продуктивности рада и проширења обима посла из делатности уговорних страна, тужени-противтужилац је једнострано раскинуо уговор имајући у виду да исти више није одговарао његовим очекивањима због којих је и ушао у пословни однос са тужиоцем-противтуженим. Циљ закључења уговора није била само продаја опреме и производња робе, већ и заједничко пословање на увозу репроматеријала и пласману готових производа. Самим преузимањем опреме и производњом робе, није се остварио уговорени циљ имајући у виду да тужилац-противтужени није извршавао своје обавезе у циљу пласмана роба. Сам тужилац-противтужени није оспоравао да није предузимао конкретне послове ради пласмана произведене робе већ је истакао да ће са тим започети тек када му буде исплаћена цена опреме у целини. Имајући у виду да је предметни уговор о дугорочној пословној сарадњи раскинут једностраном изјавом туженог-противтужиоца пре истека рока доспећа плаћања и пре него што је тужилац-противтужени издао коначни рачун, правилан је закључак првостепеног суда да тужилац-противтужени нема право да од туженог-противтужиоца тражи извршење наведеног уговора и исплату дела купопродајне цене у тужбом траженом износу. Такође по оцени Врховног касационог суда правилан је и изражени правни став првостепеног суда да тужилац-противтужени који није извршио своје уговорне обавезе нема право да од туженог-противтужиоца тражи испуњење његове обавезе, а имајући у виду одредбу члана 122. став 1. Закона о облигационим односима према којем у двостраним уговорима ни једна страна није дужна испунити своју обавезу ако друга страна не испуни или није спремна да истовремено испуни своју обавезу изузев ако је што

друго уговорено или законом одређено или ако што друго проистиче из природе посла.

Из наведених разлога, Врховни касациони суд је ревизију туженог-противтужиоца усвојио и преиначио другостепену пресуду и одбио жалбу тужиоца, имајући у виду да је материјално право од стране другостепеног суда погрешно примењено.

То су разлози због којих је применом члана 416. став 1. Закона о парничном поступку, одлучено као у изреци.

**Председник већа-судија
Бранко Станић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић